CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD	20 Mawrth, 2025
TEITL	Toiledau Cyhoeddus
RHESWM DROS GRAFFU	Adroddiad Cynnydd ar Strategaeth Toiledau Lleol Gwynedd
AWDUR	Steffan Jones (Pennaeth Priffyrdd, Peirianneg ac YGC)
AELOD CABINET	Y Cynghorydd June Jones

1. Pam fod angen ei graffu

1.1 Mae gan y Cyngor 61 toiled cyhoeddus yng Ngwynedd sydd, o ran niferoedd, y ddarpariaeth uchaf yng Nghymru. Mae rhain yn cael eu rheoli gan yr Adran Priffyrdd Peirianneg ac YGC. Yr ydym hefyd a 39 o doiledau ar gael i'r cyhoedd ddefnyddio fel rhan o'r Cynllun Grant Cyfleusterau Cyhoeddus sy'n caniatáu i aelodau o'r cyhoedd ddefnyddio toiledau mewn amryw o sefydliadau lleol yn yr oriau y maent ar agor.

1.2 Cytunodd Llywodraeth Cymru i fabwysiadu Bil Iechyd y Cyhoedd (Cymru) yn ôl yn 2017. Nod cyffredinol y ddeddfwriaeth yma oedd sicrhau bod pob awdurdod lleol yng Nghymru yn asesu anghenion eu cymunedau o ran darpariaeth toiledau cyhoeddus. Yn unol â'r cyfrifoldebau yma, lluniwyd Strategaeth 'Toiledau Lleol Gwynedd' ym mis Mai 2019. Mae'n amserol i adolygu'r Strategaeth bresennol gan asesu ei addasrwydd a pherthnasedd i anghenion y Cyngor ac anghenion ein Cymunedau erbyn heddiw.

2. Beth yn union sydd angen ei graffu

- Y Strategaeth Toiledau Cyhoeddus
- Beth sydd wedi ei wneud i wella delwedd y toiledau cyhoeddus a chyfarch disgwyliadau defnyddwyr
- Pa ffynonellau ariannu sydd ar gael i wella'r ddarpariaeth
- Beth yw'r amserlen ddiweddaraf o ran cyflwyno technoleg talu di-gyffwrdd
- Beth yw'r sefyllfa o ran incwm.

3. Crynodeb a’r Materion Allweddol

3.1 Fel a nodir uchod, bu i’r strategaeth gyfredol ‘Toiledau Lleol Gwynedd’ gael ei fabwysiadu gan y Cabinet yn ôl ym mis Mai, 2019. Prif nod y strategaeth oedd/yw:

- Darpariaeth o gyfleusterau glân, diogel wedi eu cynnal yn dda;
- Uchafu'r argaeledd toiledau drwy bartneriaeth gyda'r Cyngor a darpariaeth arall;
- Hysbysu a hyrwyddo gwybodaeth am ddarpariaeth toiledau drwy wefannau a chyfryngau eraill;
- Sicrhau ymwybyddiaeth y cyhoedd o leoliad y toiledau drwy ddefnyddio arwyddion cyfeirio da ac arwyddion gwybodaeth cyfleusterau unigol;
- Asesu argaeledd a dosbarthiad y cyfleusterau yn ôl y galw;
- Darpariaeth addas o fewn y gyllideb sydd ar gael.

4. Cefndir / Cyd-destun

4.1 Craffwyd rheolaeth y ddarpariaeth toiledau cyhoeddus yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 5 Hydref 2023 ac yma cyflwynir diweddariad ar ein gwaith gan gyfarch y materion a drafodwyd yn y Pwyllgor uchod.

4.2 Dros y flwyddyn diwethaf yr ydym wedi llwyddo denu grantiau ar gyfer gwella delwedd a safon y toiledau canlynol :- Y Maes Pwllheli, Y Cei Aberdyfi, ac Y Maes Criccieth.

4.3 Bydd y gwasanaeth yn parhau i ymgeisio am gyfleodd tebyg er adeiladu ar lwyddiant diweddar o wella y ddarpariaeth.

4.4. Mae’r gwasanaeth hefyd yn gwneud defnydd gorau o’r gyllideb refeniw sydd ar gael. Fodd bynnag gyda stoc hen o adeiladau a phwysau ar adegau oherwydd y lefel o fandaliaeth, prif ddefnydd yr arian yma yw cyfarch gofynion gwaith cynnal a chadw y toiledau.

4.5. Mae’r Cynllun Grant yn hynod o boblogaidd gan weld rhestr lawn o fusnesau yn cymryd rhan gyda rhestr aros fel daw unrhyw newid.

4.6. Mae’r gwasanaeth yn monitro’r gyfundrefn uchod gan sicrhau bod y busnesau yn arddangos arwydd bod eu toiled ar gael i'r cyhoedd. Gwneir hyn drwy ymweliad blynyddol i'r busnes a thrafod gyda’r perchennog. Mae’r gofyn yma yn rhan o ofyn y grant. Ar y cyfan mae llwyddiant i'r cynllun yma gyda ond enghreifftiau bychan iawn lle mae angen atgoffa busnesau o ofynion eu ymrwymiad.

4.7 Mae safle We’r Cyngor yn nodi’r busnesau sydd yn rhan o’r cynllun uchod ac yn cael ei ddiweddaru gyda unrhyw newid. Cydnabyddir y bod cyfleon i wella ar hyrwyddo y busnesau sydd ar restr Gwynedd a byddwn yn rhoi trefn yn ei le i wneud hyn cyn y tymor gwyliau Haf eleni.

4.8 Mae y ddarpariaeth glanhau toiledau yn rhan o'r gwasanaeth erbyn hyn ac ar y cyfan mae'r safon yn foddhaol. Cydnabyddir bod cyfleon i wella ac mae'r gwasanaeth yn adolygu'r trefniadau glanhau ynghyd ac amseroedd agor a cau ar hyn o bryd.

4.9 Fel yr adroddwyd yn flaenorol, yr ydym a phartneriaeth gyda'r Cynghorau Cymuned a Thref erbyn hyn, sydd yn hanfodol i redeg y gwasanaeth cyfredol toiledau cyhoeddus . Mae'r cyfraniad cyllidol blynyddol yn hanfodol a daw swm o £227,450.00 drwy'r drefn partneriaethu sydd yn gyfuniad o gyfraniadau at gyfarch cost blynyddol neu dymhorol y toiled. Bydd angen adolygu'r cyfraniad hwn eleni gan nad oes chwyddiant wedi ei godi ar y cyfraniad ers cyflwyno'r cynllun.

4.10 Mae 5 toiled gyda threfn codi tal am eu defnydd. Lleoliadau y toiledau hyn yw :- Caernarfon, Pwllheli, Porthmadog a Dolgellau. Gan weld y drysau talu yma wedi dod at ddiwedd eu oes, cyflwynodd y gwasanaeth fid er adnewyddu'r drysau gan edrych i osod drysau talu modern lle mae modd dewis y ffordd o dalu unai drwy gerdyn neu arian parod.

4.11 Bu ein bid am arian lwyddo a mae'r gwasanaeth erbyn hyn wedi penderfynu ar y math o ddrws sydd i'w osod. Sut bynnag, oherwydd pwysau gwaith mae llithriad wedi bod yn y rhaglen gan weld y drysau newydd cyntaf yn cael eu gosod yn doiled Pwllheli gan anelu cael rhain yn eu lle cyn y Pasg.

4.12 Bydd y gwasanaeth yn monitro'r defnydd o'r drysau newydd wedi cwblhau gosod yr holl ddrysau gan gyflwyno adroddiad yn gynnar yn y flwyddyn newydd ar lwyddiant neu fethiannau er ystyried ymestyn i doiledau eraill o fewn y Sir.

4.13 Fe weler yn Atodiad 1 diweddariad i'r Strategaeth Toiledau Lleol gyda gwybodaeth gyflawn am y stoc Toiledau Cyhoeddus. Mae'r diweddariad i'r Strategaeth yn cynnwys cynllun gweithredu sydd yn cyfarch ein nod am y blynyddoedd nesaf i gadw'r gofyn o sicrhau safon a darpariaeth toiledau cyhoeddus.

5. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 20215

Gwella delwedd yr ased a chyfarch disgwyliadau defnyddwyr – Mae'n bwysig nodi bod ein cyfleusterau cyhoeddus yn cyfrannu tuag at nod llesiant y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 sef 'Cymru o gymunedau cydlynus' sy'n canolbwyntio ar greu cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel.

6. Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Mae'r Gwasanaeth eisoes wedi rhoi ystyriaeth, ac yn cydnabod yr angen am asesiadau effaith (e.e. Iaith a Chydraddoldeb), a bydd asesiadau yn cael eu adolygu a'u defnyddio yn ystod unrhyw angen pellach i ymgynghori / ymgysylltu â'n cymunedau ar bwyntiau penodol os bydd ei angen.

7. Camau Nesaf

Derbyn sylwadau'r Pwyllgor Craffu i'r adroddiad cynnydd ar weithredu'r camau gweithredu a nodwyd yn y Strategaeth Toiledau Lleol Cyngor Gwynedd, gan gyflwyno adroddiad i'r Cabinet yn ddilynol.

Atodiadau

Atodiad 1 - Strategaeth Toiledau Lleol Cyngor Gwynedd
Atodiad 1a - Rhestr Toiledau Cyhoeddus